

Załącznik

Poniższy zestaw nazw elementów strojów kobiecych i męskich umieściliśmy w celu lepszej orientacji i ewentualnego doboru do pory roku, pory dnia czy okazji. Warto znać te pojęcia, by móc swobodnie rozmawiać o modzie w sklepach i punktach usługowych.

Nazwy elementów strojów kobiecych:

Okrycia wierzchnie: płaszcz (trencz, pelisa, polo, reglan, lodenowy, jednorzędowy, płaszcz-blezer), kurtka, kardigan, marynarka, żakiet, narzutka, ponczo (poncho).

Garsonki i kostiumy: sukienka z żakiem, spódnica z żakiem, spódnica z bluzką, żakiet ze spodniami.

Sukienki: do pracy, wizytowa, codzienna (w stylu casual), szmizjerka, sukienka typu halka, sukienka płaszczowa, wieczorowa, koktajlowa (mała czarna), balowa.

Spódnice: prosta, trapezowa, spódnice na kole, typu bombka, kopertowa i bareo.

Buty: półbuty, pantofle na pasek, czółenka, balerinki, lordsy, wysokie obcasy, klapki, sandały, kozaki, pantofle, botki, creepersy, mokasyny, espadryle, gladiatorki, jazzówki, sneakersy, sztyblety, tenisówki, trzewiki.

Nakrycia głowy: kapelusz (pagoda, ła, wiejski, toczek), beret.

Torebki: bransoletka, koperta (kopertówka), festival, bowler, kuferek/torba lekarska, tote/shopper bag, hobo, worek (*bucket*), listonoszka, weekendowa (*duffle*)¹.

Nazwy elementów strojów męskich

Okrycia wierzchnie: trencz, ulster, raglan, dyplomata, crombie, chesterfield, british warm, szynel.

Garnitury: biurowy, sportowy, całodzienny, komplet klubowy, wizytowy, smoking, specjalne stroje – żakiet, frak.

Buty: wiedenki derby, oxford, blucher, saddle, brogue, boat shoes (buty żeglarskie), lotniki, monki, sneakersy, sztyblety, tenisówki, trzewiki, mokasyny.

Nakrycia głowy: kaszkiet, beret, kapelusz (trilby, fedora, panama, bucket), melonik, cylinder².

---

¹ Zob. C. Piras, B. Roetzel, *Lady. Kobieta elegancka*, Wydawnictwo Rosner i Wspólnicy, Warszawa 2003.

² Zob. J. Turbasa, *ABC męskiej elegancji*, Wydawnictwo AA, Kraków 2001; M. Kędziora, *Rzeczowo o modzie męskiej. Poradnik*, Wydawnictwo Sine Qua Non, Kraków 2013; B. Roetzel, *Genelman. A timeless fashion*, Konemann (Germany) 1999.

Załącznik

Ogólna hierarchia urzędów ziemskich Korony i Litwy ustalona na sejmie w 1768 roku³:

Korona	Litwa
1. Podkomorzy	1. Ciwun
2. Starosta grodowy	2. Marszałek
3. Chorąży	3. Podkomorzy
4. Sędzia ziemski	4. Starosta grodowy
5. Stolnik	5. Chorąży
6. Podczaszy	6. Sędzia ziemski
7. Podsędek	7. Wojski
8. Podstoli	8. Stolnik
9. Cześnik	9. Podstoli
10. Łowczy	10. Pisarz ziemski
11. Wojski większy	11. Podwojewodzi lub podstarości
12. Pisarz ziemski	12. Sędzia grodzki
13. Miecznik	13. Pisarz grodzki
14. Wojski mniejszy	14. Podczaszy
15. Skarbnik	15. Cześnik
	16. Horodniczy
	17. Skarbnik
	18. Łowczy
	19. Miecznik
	20. Koniuszy
	21. Obożny
	22. Strażnik
	23. Krajczy

³Z. Góralski, *Urzędy i godności w dawnej Polsce*, Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, Warszawa 1983, s. 187. Wyjaśnienie pojęć: Z. Góralski, *Encyklopedia urzędów i godności w dawnej Polsce*, Książka i Wiedza, Warszawa 2000.

Załącznik

Międzykulturowe uwarunkowania wizyt

Budowa arkusza przed wyjazdem do innego kraju

Poniższe pytania pomogą w przygotowaniu się do podróży i rozmów w obcym kulturowo środowisku. Lista ta jednak nie wyczerpuje zagadnień, które warto zgłębić przed wyjazdem. Dodajmy do tego własne zagadnienia i pytania. W razie trudnych sytuacji pomocą mogą nam służyć wydawnictwa Ministerstwa Spraw Zagranicznych oraz nawiązanie kontaktu z wydziałem ekonomiczno-handlowym przy ambasadzie RP (dawnym biurem radcy handlowego) w danym państwie. Informacji możemy też szukać w wydziałach handlowych i kulturalnych ambasad krajów w Polsce oraz istniejących izbach przemysłowo-handlowych.

1. Założenia podstawowe:
  - cel wizyty;
  - określenie zakresu decyzyjnego i kompetencji;
  - lista osób, z którymi się spotkamy (wraz z opisem ich kompetencji).
2. Kultura kraju:
  - najbardziej znane obszary twórczości (film, poezja, teatr itd.);
  - ogólna znajomość najbardziej znanych polityków, poetów, uczonych, muzyków, pisarzy, sportowców, biznesmenów – postaci historycznych i współczesnych.
3. Polityka kraju:
  - obecni przywódcy i ugrupowania polityczne kraju (nazwy partii i nazwiska członków, zakres działania oraz programy);
  - forma rządów, ustrój;
  - tradycje polityczne kraju;
  - grupy interesów w kraju;
  - nazwa parlamentu;
  - prawa kobiet i nazwiska najważniejszych z nich, piastujących stanowiska publiczne;
  - rodzaje kar za łamanie prawa.
4. Geografia i ekonomia kraju:
  - podział administracyjny kraju, różnice między prowincjami;
  - bogactwa mineralne i inne zasoby;
  - historia kraju, kontakty z sąsiadami.
5. Komunikacja niewerbalna:
  - akceptowany sposób wyrażania emocji;
  - znaczenie gestów;

- zachowania, które mogą być źle przyjęte;
  - sposoby nawiązywania kontaktów, dystans w rozmowie.
6. Szkolnictwo:
- porównanie systemu z naszym – zalety i wady;
  - dostępność edukacji.
7. Struktura społeczna:
- podziały etniczne i klasowe;
  - zależność grupa a jednostka.
8. Życie codzienne:
- odnoszenie się do obcokrajowców;
  - życie towarzyskie a praca, spędzanie wolnego czasu;
  - system pracy, dni wolne, przerwy w pracy;
  - dostęp do mediów i różnych form kultury, np. kina.
9. Obyczaje:
- sposoby witania się i pozdrawiania (rodzina, nieznajomi);
  - obowiązki kobiet i mężczyzn;
  - rodzaj prezentów i okoliczności ich dawania;
  - formy zaproszeń, zapraszanie do domu;
  - co jest akceptowane, a co nie w towarzystwie;
  - odnoszenie się do kobiet.
10. Religia:
- znaczenie religii w życiu społecznym;
  - religia dominująca a religie drugoplanowe;
  - święta religijne;
  - sprzeczności między lokalną religią a naszymi wartościami.
11. Spożywanie posiłków:
- specyfika kuchni narodowej – etnicznej;
  - kolejność picia i jedzenia;
  - zasady spożywania posiłków poza domem.
12. Środki masowego przekazu (informacja):
- dostępność środków masowego przekazu;
  - struktura prasy, radia i telewizji;
  - możliwości komunikacji z krajem (telefon, internet).
13. Opieka zdrowotna:
- rodzaj opieki zdrowotnej (państwowa, prywatna);
  - środki ostrożności przed wyjazdem (badania, szczepienia).
14. Zachowania gospodarza wobec gości:
- stosunki łączące Polskę z danym krajem (uwarunkowania historyczne, stosunki gospodarcze i kulturalne);
  - wcześniejsze kontakty i ich znaczenie dla obecnej wizyty;
  - zachowania formalne i nieformalne i ich znaczenie;

- szanse i zagrożenia właściwej komunikacji z rozmówcami.
- 15. Przesady i lokalne zwyczaje. Warto poznać miejscowe zabobony i rytuały, gdyż nieświadomie możemy albo kogoś urazić, albo stać się obiektem zakulisowych żartów.

Załącznik

Tytuły używane przez współczesnych monarchów

Przedstawiono formy proste (oznaczone a) i te bardziej rozbudowane (oznaczone b)

1. Królestwo Danii
  - a. Jej Królewska Mość Królowa Danii
  - b. Jej Królewska Mość Małgorzata II, z Bożej Łaski Królowa Danii
2. Królestwo Hiszpanii
  - a. Jego Królewska Mość Król Hiszpanii (hiszp. *Su Majestad Rey de España*)
  - b. Jego Katolicka Mość Filip VI Król Hiszpanii, Kastylii, Leónu, Aragonii, Nawarry, Grenady, Jerozolimy, Obojga Sycylii, Toledo, Walencji, Galicji, Majorcji, Sewilli, Kordoby Sardynii, Korsyki, Murcji, Minorki, Jaen, Algarve, Algeciras Gibraltaru, Wysp Kanaryjskich, Hiszpańskich Indii Wschodnich i Zachodnich, Wysp i Łądów Morza Oceanicznego, Arcyksiążę Austrii, Księżę Burgundii, Brabancji, Mediolanu i Neopatrii, Hrabia Habsburga, Flandrii, Tyrolu, Roussillon i Barcelony, Pan Biskajów i Moliny
3. Królestwo Kambodży
  - a. Jego Królewska Mość Król Kambodży
  - b. Jego Królewska Mość Król Norodom Sihamoni, Królestwa Kambodży (oryg. *Preah Karuna Preah Bat Sâmdach Preah Bâromneath Norodom Sihamoni Nai Preah Reacheanachak Kampuchea*)
4. Księstwo Liechtenstein
  - a. Jego Najjaśniejsza Wysokość Księżę Liechtensteinu
  - b. Jego Najjaśniejsza Wysokość Jan Adam II księżę Liechtensteinu, księżę Opawy i Karniowa, hrabia Rietbergu i suveren Domu Liechtenstein (niem. *Seine Durchlaucht Fürst von und zu Liechtenstein, Herzog von Troppau und Jägerndorf, Graf zu Rietberg, Regierer des Hauses von und zu Liechtenstein*)
5. Wielkie Księstwo Luksemburga
  - a. Jego Królewska Wysokość Wielki Księżę Luksemburga
  - b. Jego Królewska Wysokość Henryk, z łaski Boga Wielki Księżę Luksemburga, księżę Nassau, księżę Bourbon-Parma, hrabia palatyn reński, hrabia Sayn, Königstein, Katzenelnbogen i Diez, burgrabia Hammerstein, pan Mahlberga, Wiesbaden, Idstein, Merenberga, Limburga i Eppstein

6. Królestwo Maroka
  - a. Jego Królewska Mość Król Maroka
  - b. Jego Królewska Mość Muhammad VI, Dowódca Wiernych, niech Bóg da mu zwycięstwo (oryg. *الله ن صره المؤمن بن أمير السادس محمد الملك ال جلالة صاحب* – *Ṣāhib al-Jalālah al-Malik Muḥammad al-Sādis, 'Amīr al-Mu'minīn, Naṣṣa-rahū-illāh*)
7. Księstwo Monako
  - a. Jego Najjaśniejsza Wysokość Suwerenny Książę Monako
  - b. Jego Najjaśniejsza Wysokość Albert II Suwerenny Książę Monako, Książę Valeninois, Estouteville, Mazarin i Mayenne, Książę Château-Porcien, Markiz Baux, Chilly-Mazarin, Guiscard i Bailli, Hrabia Polignac, Carladès, Ferrette, Belfort, Thann i Rosemontu, Torigni, Longjumeau, Clèdes, Baron Calvinet, Buis, La Luthumière, Hambye, Altkirch, Saint-Lô i Massy, Senior Isenheim i Saint-Rémy, Pan Matignon
8. Królestwo Niderlandów (Holandia)
  - a. Jego Królewska Mość Król Niderlandów
  - b. Jego Królewska Mość Wilhelm Aleksander, z łaski Boga Król Niderlandów, Książę Oranii-Nassau, Jonkheer van Amsberg; Markiz Veere i Vlissingen, Hrabia Buren, Culemborg i Leerdam, Hrabia Dietz, Katezenelbogen i Spiegelberga, Hrabia Vianden, Wicehrabia Antwerpii, Baron Bredy, Cranendonck, Ziemi Cujik, Eindhoven, Miasta Grave, IJsselstein i Liesveld, Baron Diest, Herstal i Warneton, Hrabia Beilstein, Arlay i Nozeroy, Dziedziczny Pan i Senior Ameland, Pan Baarn, Borculo, Bredevoort, Geertruidenberg, Hooge en Lage Zwaluwe, Klundert, Lichtenvoorde, 't Loo, Naaldwijk, Nierwaard, Polanen, Steenbergen, Sint Maartensdijk, Soest, Ter Eem, Willemstad i Zevenbergen, Baron Bütgenbach, Sankt Vith i Turnhout, Baron Besançon i Montfort, Baron Daasburga
9. Królestwo Norwegii
  - a. Jego Królewska Mość Król Norwegii
  - b. Jego Królewska Mość Król Norwegii (norw. *Hans Majestet*)
10. Królestwo Tajlandii
  - a. Jego Królewska Mość Król Tajlandii
  - b. Jego Wspaniałość, Wielki Pan, Siła Ziemi, Nieporównywalna Moc, Syn Mahidola, Potomek Boga Wisznu, Wielki Król Syjamu, Jego Królewskość, Wspaniała Ochrona Bhumibol Adulyadej (oryg. *Phra Bat Somdet Phra Paraminthra Maha Bhumibol Adulyadej Mahitalathibet Ramathibodi Chakkri-naruebodin Sayamminthrat Borommanatthabophit*). Król jest także określany jako Dziewiąty Władca, Władca Ponad Naszymi Głowami i Pan Życia
11. Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej
  - a. Jej Królewska Mość Królowa

- b. Jej Królewska Mość Elżbieta II, z Bożej łaski, Zjednoczonego Królestwa Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej i Jej innych Królestw i Posiadłości Królowa, Głowa Wspólnoty Narodów, Obrończyni Wiary (ang. *Her Majesty Elizabeth the Second, By the Grace of God, of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and of Her other Realms and Territories Queen, Head of the Commonwealth, Defender of the Faith*)
12. Kanada
- a. Jej Królewska Mość Królowa Kanady
- b. Jej Królewska Mość Elżbieta II, z Bożej łaski, Zjednoczonego Królestwa, Kanady i Jej innych Królestw i Posiadłości Królowa, Wspólnoty Narodów, Obrończyni Wiary (ang. *By the Grace of God of the United Kingdom, Canada and Her other Realms and Territories Queen, Head of the Commonwealth, Defender of the Faith*, fr. *par la grâce de Dieu Reine du Royaume-Uni, du Canada et de ses autres royaumes et territoires, Chef du Commonwealth, Défenseur de la Foi*)
13. Królestwo Suazi
- a. Jego Królewska Mość Król Suazi (oryg. *Ingwenyama* – Lew Suazi). Natomiast tytuł królowej to: *Indovukazi* (Wielka Słonica)
14. Zakon Maltański
- a. Jego Najeminentniejsza Wysokość Książę i Wielki Mistrz Suwerennego Rycerskiego Zakonu Szpitalników Świętego Jana z Jerozolimy, Zwanego Rodyjskim lub Maltańskim – Wielkiemu Mistrzowi Zakonu Maltańskiego zgodnie z nadanym mu przez Kościół przywilejem przysługuje jako władcy suwerennego podmiotu i duchownego równego kardynałom zwrot *Jego Najeminentniejsza Wysokość* (wł. *Sua Altezza Eminentissima*)
15. Stolica Apostolska/Watykan
- a. Jego Świątobliwość papież
- b. Jego Świątobliwość Biskup Rzymu, Wikariusz Jezusa Chrystusa, Następca Księcia Apostołów, Najwyższy Kapłan Kościoła Powszechnego, Prymas Włoch, Arcybiskup i Metropolita Rzymskiej Prowincji Kościelnej, Suweren Państwa Miasto Watykan, Sługa Sług Bożych (łac. *Sua Sanctitas Episcopus Romanus, Vicarius Christi, Successor principis apostolorum, Summus Pontifex Ecclesiae Universalis, Primas Italiae, Archiepiscopus et metropolitanus provinciae ecclesiasticae Romanae, Princeps sui iuris civitatis Vaticanae, Servus Servorum Dei*)⁴

---

⁴ Źródło: *Tytuły i zwroty honorowe*, https://pl.wikipedia.org/wiki/Tytuły_i_zwroty_honorowe [dostęp: 30.09.2016].

Załącznik

Tabela – zestawienie prezentów

Zestawienie przyjętych/wręczonych prezentów przez pracowników działu/biura/organizacji – rok							
Lp.	Wręczenie (W) Przyjęcie (P)	Data wręczenia/ przyjęcia prezentu	Prezent otrzymał	Prezent wręczył	Opis prezentu	Szacowana wartość prezentu	Imię i nazwisko osoby udzielającej zgody na przyjęcie/wręczenie prezentu
1							
2							
3							
Sporządził							

Załącznik 9

Zasady wręczania prezentów w organizacji

Przykładowe zasady polityki wręczania i przyjmowania prezentów.

Poniższe zasady mogą dotyczyć wszystkich pracowników firmy, jak również pracowników wybranych biur czy departamentów. W nawiasach wyjaśniono, jakich mechanizmów dotyczy dany punkt.

1. Za niedozwolone uznaje się wręczenie prezentów przez pracowników firmy innym pracownikom, jak też przyjmowanie upominków od innych. Może to skutkować wywieraniem wpływu na realizację zadań, projektów czy innych aktywności w organizacji.
2. W firmie zabrania się wręczania pracownikom firmy oraz przyjmowania przez nich pieniędzy lub ich ekwiwalentów, np. bonów, które naruszałyby wewnętrzne regulacje organizacji, określone w tym zakresie, np. w administracji publicznej z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych.
3. Zabronione jest przyjmowanie przez przedstawicieli innych podmiotów (firm, organizacji, kontrahentów) prezentów innych niż zwyczajowo uznawane upominki świąteczne.

4. Za dopuszczalną wartość prezentu przyjmowanego lub wręczanego innym firmom/organizacjom/kontrahentom przyjmuje się kwotę w wysokości 300 zł (organizacja może wyznaczyć inny limit, np. 50, 150, 200 czy 400 zł).
5. Dopuszczalne jest przyjmowanie przez pracowników firmy bez specjalnych ograniczeń czy zgody przełożonego prezentów o wartości mniejszej lub równej 300 zł.
6. Prezenty w imieniu firmy o wartości równej lub mniejszej niż przyjęte 300 zł można wręczać, jeśli samo obdarowanie ma związek w charakterem pracy i wykonywanymi czynnościami służbowymi.
7. Do akceptowanych w firmie prezentów w relacjach międzyorganizacyjnych (biznesowych) można zaliczyć przykładowo: kosz delikatesowy, drobną galanterię skórzaną, wyroby rękodzieła, lokalne wyroby alkoholowe.
8. Prezenty o wartości większej niż 300 zł można przyjąć pod warunkiem, że przełożony (dyrektor generalny, dyrektor oddziału, członek zarządu lub inna osoba decyzyjna w firmie) wyrazi na to zgodę. Jeśli nie uzyska się akceptacji, wówczas upominek należy zwrócić stronie ofiarowującej.
9. Przyjęcie prezentów o mniejszej wartości niż określona przez władze organizacji/firmy (dyrektorów departamentów, członków zarządu) zależy od decyzji samych osób obdarowanych.
10. Za prowadzenie rejestru prezentów o wartości przekraczającej dopuszczalny w organizacji limit odpowiada biuro (marketingu, departament compliance). Listę tworzy się na podstawie zestawień/raportów zgłaszanych przez kierujących poszczególnymi jednostkami organizacyjnymi w firmie.
11. Wręczenie i przyjmowanie prezentów w firmie podlega kontroli odpowiedzialnych za te kwestie działów/biur, np. marketingu czy departamentu compliance.
12. Zestawienia otrzymanych i wręczonych prezentów są przekazywane do jednostki nadzorującej politykę jawności (np. biuro marketingu czy departamentu compliance) do wyznaczonego w organizacji terminu, np. za ubiegły rok do 31 stycznia, za każde półrocze do 15 dnia następnego miesiąca. Zestawienie zawiera spis przyjętych i wręczonych prezentów w danym okresie.
13. Za niedopełnienie obowiązku zgłoszenia przyjętych lub wręczonych prezentów mogą być wyciągane konsekwencje dyscyplinarne przyjęte w organizacji.